

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1610/2023
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из села ..., општина ..., чији је пуномоћник Владица Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Основни суд у Врању, чији је заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 892/21 од 24.11.2022. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 892/21 од 24.11.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гжрр 892/21 од 24.11.2022. године, у ставу првом и другом изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лесковцу Прр1 1144/20 од 31.05.2021. године, у ставу првом и трећем изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 28.171,60 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправака ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр1 1144/20 од 31.05.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и тужена обавезана да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/18 исплати: на име главног дуга износ од 677,45 евра са домицилном каматом од 31.05.2021. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу у тренутку испуњења, на име трошкова парничног поступка износ од 4.211,42 динара са законском затезном каматом од 31.05.2021. године до исплате и на име трошкова извршног поступка износ од 2.122,31 динара. Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиље за исплату законске затезне камате на потраживање од 677,45 евра са домицилном каматом од 01.01.2007. године до 31.05.2021. године, за исплату износа преко досуђених 4.211,42 динара до тражених 147.400,00 динара и законске затезне камате

на досуђени износ за период од 10.12.2007. године до 31.05.2021. године, као и за исплату износа преко досуђених 2.122,31 динар до тражених 74.281,00 динара и законске затезне камате на досуђени износ за период од 10.12.2007. године до 31.05.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 49.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Лесковцу Гжрр 892/21 од 24.11.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље да се тужена обавезе да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/18 исплати: на име главног дуга износ од 677,45 евра са домицилном каматом од 31.05.2021. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу у тренутку испуњења, на име трошкова парничног поступка износ од 4.211,42 динара са законском затезном каматом од 31.05.2021. године до исплате и на име трошкова извршног поступка износ од 2.122,31 динара. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка из става трећег изреке првостепене пресуде, тако што је тужиља обавезана да туженој накнади трошкове поступка у износу од 30.000,00 динара. Ставом трећим изреке, констатовано је да став други изреке првостепене пресуде остаје неизмењен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. Закона парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају су испуњени услови прописани одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку за одлучивање о ревизији тужиље, као о изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе.

Из тог разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона парничном поступку.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду, применом одредбе члана 408. Закона парничном поступку и утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеницама утврђеним у спроведеном поступку, правноснажним решењем Основног суда у Врању Р4 И 333/19 од 29.07.2019. године је утврђено да је

тужиљи повређено право на суђење у разумном року у предмету Општинског суда у Врању И 1470/08 (погрешно у изреци решења наведено Основног суда у Врању И 1470/08), а одбијен је њен захтев да се наложи убрзање поступка извршења, који је тада био у прекиду због поступка који се водио пред Привредним судом у Лесковцу. У поступку пред Привредним судом у Лесковцу, решењем Рео 1/2020 од 03.03.2021.године отворен је стечајни поступак над ХК ПК „Јумко“ А.Д. Врање, потврђено усвајање Унапред припремљеног плана реорганизације – пречишћени текст од 07.12.2020.године и обустављен поступак стечаја. Тужиљи је повреда права на суђење у разумном року у предмету извршења И 1470/08 утврђена зато што њено потраживање из радног односа није намирено, иако је у својству извршног повериоца још 02.08.2008.године поднела предлог за извршење против извршног дужника ХК ПК „Јумко“ А.Д. Врање, на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Власотинцу П 237/07 од 10.12.2007. године, ради наплате минималне зараде и трошкова поступка, и предложено извршење је дозвољено решењем Општинског суда у Врању И 1470/08 од 03.09.2008. године, али није спроведено. Утврђене чињенице да је извршни дужник ХК ПК „Јумко“ А.Д. Врање био у реструктурирању по Одлуци Агенције за приватизацију од 10.01.2011.године и да према достављеној потврди Агенције за привредне регистре и приказу власништва дужника са сајта Централног регистра хартија од вредности, већински акционари овог предузећа су: Акцијски фонд Републике Србије, Фонд за развој РС и РФ ПИО са учешћем од 62,75% акција, указују да се ради о предузећу које је пословало са већинским државним капиталом. На тај начин разјашњено је питање на које је другостепени суд указао при доношењу решења Гжрр. 772/20 од 17.12.2020.године.

На основу чињеничног стања које је утврдио, првостепени суд је тужбени захтев тужиље делимично усвојио и тужену обавезао да јој накнади имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року са припадајућом каматом, применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 58. Устава Републике Србије. Првостепени суд је става да је Република Србија објективно одговорна због ненаплаћеног потраживања из радног односа према предузећу са већинским државним капиталом, које по својој природи и карактеру има егзистенцијални значај за тужиљу. Тај суд је тужбени захтев усвојио у висини ненаплаћеног потраживања од 677,45 еура у динарској противвредности и трошкова парничног поступка у износу од 4.211,42 дина и извршног поступка у износу од 2.122,31 динар, са прпадајућом каматом од дана пресуђења 31.05.2021.године.

Другостепени суд је преиначио пресуду првостепеног суда у ставу првом и трећем изреке, тако што је тужбени захтев тужиље одбио, пошто је закључио да је усвојени Унапред припремљени план реорганизације извршна исправа и сматра се новим уговором за измиривање потраживања која су у њему наведена, како и како ће бити третирана потраживања која буду накнадно утврђена а планом нису обухваћена. Уз то, другостепени суд је закључио да нема услова за објективну одговорност тужене за насталу имовинску штету, јер се у конкретном случају ради о имовинској штети коју је тужилца била дужна да докаже у смислу да је штета настала као последица дуготрајног трајања поступка судске заштите, односно да се имовинска штета може довести у узрочно-последичну везу са утврђеном повредом права, применом правила о адекватној узрочности, јер није сваки узрок довољан, већ само онај који је адекватно подобан да доведе до настанка имовинске штете.

Врховни суд налази да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је тужбени захтев одбио.

Према члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

У конкретном случају, утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања и поднела је тужбу за накнаду те штете. Тужена је објективно одговорна за штету коју је тужила, као запослена у привредном друштву са већинским државним капиталом, без своје кривице претрпела, тако што није наплатила своје новчано потраживање из радног односа у извршном поступку, а правноснажним решењем утврђено је да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року.

Закључак Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, допуњен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној дана 27.09.2019. године, донет у сврху уједначавања судске праксе, упућује да сва општа правила одштетног права важе и за накнаду имовинске штете по члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, а да су једино у ситуацији изостале наплате потраживања запослених из радног односа према послодавцу који је пословао са већинским друштвеним или државним капиталом утврђени повољнији услови који су довољни за одговорност тужене државе за штету. Управо се о таквој ситуацији ради у овом случају и директној одговорности тужене за штету, која је тужили правилно досуђена пресудом првостепеног суда.

Из изнетих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона парничном поступку одлучио као у ставу другом изреке.

Како је тужила успела у поступку по ревизији, на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају јој трошкови ревизијског поступка, због чега је одлучено као у ставу трећем изреке. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву. Тужили припада на име састава ревизије износ од 18.000,00 динара, према важећој АТ и износ од 10.171,60 динара, према ТТ.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**